

78

Brielle

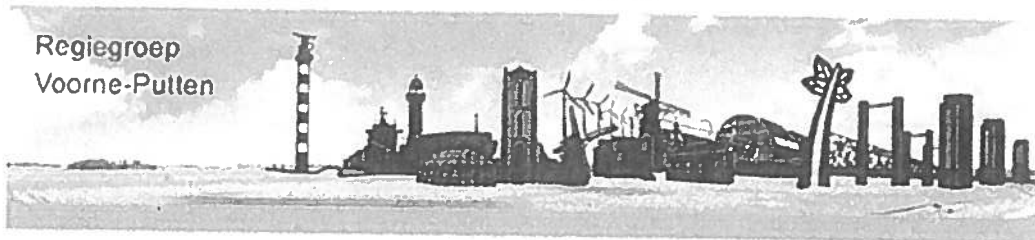

NISSEWAARD

Gemeente Westvoorne

Regiegroep
Voorne-Putten

Aan: Minister mevrouw Schultz van Haegen
Directie Participatie
Structuurvisie Ondergrond
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Regiegroep Voorne-Putten
p/a Oostzanddijk 26
3221 AL Hellevoetsluis

Beste mevrouw Schultz van Haegen,

Tot en met 2 januari 2017 ligt het ontwerp van de Structuurvisie Ondergrond ter inzage. Als gezamenlijke gemeenten van Voorne-Putten willen wij een zienswijze indienen.

Wij volstaan in dit stadium met een proforma zienswijze. Wij verzoeken u om ons op grond van het bepaalde in artikel 6:6 van de Algemene wet bestuursrecht een nadere termijn te geven waarbinnen de gronden moeten worden gemotiveerd.

Wij zien uw reactie tegemoet.

Namens de Colleges van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraden van de gemeenten Brielle, Hellevoetsluis, Nissewaard en Westvoorne

10.2e

P. Hofman (wethouder Hellevoetsluis)

799

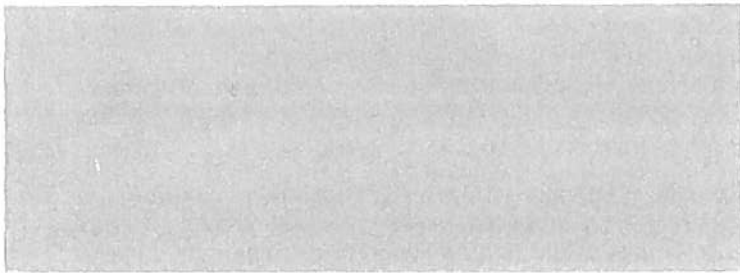
Postbus 18
7550 AA Hengelo

TWENTE cyclooon n.v.

Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

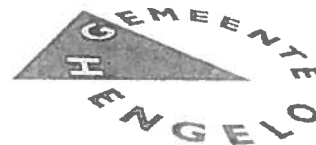

GESCHIED

16 JAN. 2017

799

Gemeente Hengelo

Ministerie van Infrastructuur en Milieu - Directie
Participatie
Postbus 30316
2500GH Den Haag

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp
Gezamenlijke zienswijze Twentse
gemeenten op het ontwerp
structuurvisie ondergrond

Zaaknummer
2081089

Uw kenmerk

Datum
12 januari 2017

VERZONDEN 13 JAN. 2017

Geachte heer/mevrouw,

De 14 Twentse gemeenten hebben kennis genomen van de op 22 november 2016 gepubliceerde Ontwerp Structuurvisie Ondergrond (hierna: structuurvisie). In de structuurvisie staat de afweging van de Rijksoverheid tussen nationale belangen van de drinkwatervoorziening en de (mijnbouwactiviteiten voor de) energievoorziening en hoe daarbij rekening wordt gehouden met andere belangen. Naar aanleiding van de ter inzage liggende structuurvisie hebben wij algemene en inhoudelijke zienswijzen.

Met deze brief doet het college van B en W van de gemeente Hengelo u namens de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden de gezamenlijke zienswijze van de Twentse gemeenten toekomen.

In onze brief van 22 december 2016 hebben wij u verzocht om deze gezamenlijke zienswijze in behandeling te nemen (ons zaaknummer 2081089). Tevens hebben verschillende Twentse gemeenten hun individuele zienswijze aan u kenbaar gemaakt. Binnen onze regio trekken onze gemeenten zo veel mogelijk gezamenlijk op wanneer het activiteiten in de ondergrond betreft. Vanuit onze samenwerking vinden wij het belangrijk om eveneens gezamenlijk op uw ontwerp structuurvisie ondergrond te reageren.

Algemene zienswijze

Doelstelling van de structuurvisie

In de structuurvisie hanteert u de doelstelling 'Duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond, waarbij benutten en beschermen met elkaar in balans zijn'. Wij onderschrijven deze doelstelling. Tevens willen wij u complimenteren met de integraliteit van uw visie, die een goede kijk geeft op het rijksbeleid van de toekomst met betrekking tot de ondergrond. Desalniettemin zijn wij van mening dat aanvulling op onderstaande punten de (uitvoerings)kwaliteit van uw structuurvisie ten goede zou komen.

Zeggenschap over activiteiten in de diepe ondergrond

De 14 Twentse gemeenten maken zich zorgen over de activiteiten in de diepe ondergrond die op hun grondgebied plaatsvinden of kunnen plaatsvinden. Deze activiteiten hebben gevolgen voor de leefomgevingskwaliteit en de veiligheid bovengronds. Onze bestuurders hebben unaniem aangegeven dat de gemeenten meer zeggenschap willen hebben over wat er in de ondergrond gebeurt. Concreet komt dit standpunt neer op het volgende:

- aandacht voor de positie van gemeenten als behartiger van het lokale belang en het eerste aanspreekpunt voor inwoners;

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Let op:

Per 18 april is het Publieksplein te bezoeken aan de Hazenweg 121.

Bezoekadres

Hazenweg 121

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

- meer zeggenschap voor gemeenten bij voorgenomen activiteiten in de diepe ondergrond door onder meer inhoudelijke betrokkenheid en zeggenschap bij de verankering van rijksbelangen in de structuurvisie;
- een zorgvuldig onderzoek naar de effecten voor de leefomgeving en andere lokale belangen bij de ontwikkeling van de structuurvisie;
- een formele adviesrol in de Mijnbouwwet voor het toetsen van afzonderlijke initiatieven aan de lokale omstandigheden.

Volledigheidshalve verwijzen wij u naar de brief die in maart 2015 namens de 14 gemeenten, door de Regio Twente, aan het ministerie van Infrastructuur en Milieu en het ministerie van Economische Zaken is verzonden (ons kenmerk 15002475). Onze brief is door zowel het ministerie van Infrastructuur en Milieu als het ministerie van Economische Zaken beantwoord. Hoewel wij beide antwoorden waarderen, leiden deze niet tot wijziging van ons standpunt.

Draagvlak

Wij waarderen uw aandacht voor de noodzaak van maatschappelijk draagvlak voor activiteiten in de ondergrond. Paragraaf 3.6 richt zich echter alleen op nieuwe activiteiten. Wij benadrukken dat ook maatschappelijk draagvlak voor bestaande activiteiten van groot belang is. Afnemend draagvlak voor bestaande activiteiten zal bijna automatisch leiden tot geen draagvlak voor nieuwe activiteiten. In onze regio merken wij dat er in de samenleving zorgen zijn over het huidige gebruik van de ondergrond, bijvoorbeeld ten aanzien van de afvalwaterinjecties in lege gasvelden en de opslag van stoffen in lege zoutcavernes. De Twentse gemeenten willen er zich van vergewissen dat u ook hiervoor aandacht heeft en daarom wensen wij dit terug te lezen in uw beleid.

Zoals wij reeds in ons standpunt aan u kenbaar hebben gemaakt, zien de gemeenten als meest decentrale overheid een bijzondere positie voor zich als behartiger van het lokale belang. De gemeente is meestal het eerste aanspreekpunt voor inwoners en communicatie is van groot belang voor het creëren van maatschappelijk draagvlak. Wij zijn van mening dat hier in de structuurvisie te weinig aandacht aan wordt geschonken.

Hierbij merken wij op dat de maatschappelijke belangen die gediend zijn met een activiteit vaak op een hoger schaalniveau (nationaal) liggen dan daar waar de effecten voelbaar zijn (lokaal). Het maatschappelijk draagvlak in de directe omgeving van een activiteit is bijzonder belangrijk. De inzet met betrekking tot draagvlak en betrokkenheid zou daarom ons inziens groter moeten zijn dan de uitgangspunten die in paragraaf 3.6 van de structuurvisie zijn beschreven. Deze uitgangspunten zijn te eenzijdig gericht op het proces omtrent nieuwe plannen en besluitvormingsprocedures.

Inhoudelijke zienswijze

Samenwerking

In de structuurvisie geeft u aan te willen samenwerken met alle overheden, marktpartijen en maatschappelijke organisaties. Ieder vanuit een eigen rol en verantwoordelijkheid met oog voor de veiligheid en belangen van burgers. In bijlage 2 beschrijft u de juridische rol van de decentrale overheden. De gemeente is de overheid die het beste weet wat er onder haar burgers leeft en zij voelt zich verantwoordelijk voor het beschermen van haar burgers. In de regio hebben we inmiddels genoeg ervaring met de negatieve gevolgen van ondergrondse activiteiten. Het beperkte juridische instrumentarium dat de gemeente tot haar beschikking heeft geeft ons inziens onvoldoende mogelijkheden om van samenwerking te spreken. De gemeente wil graag een volwaardige gesprekspartner van het Rijk en de provincie zijn en vanuit haar eigen rol en bevoegdheden aan tafel zitten. Een getrappt adviesrecht via provincies, zoals dat nu in de gewijzigde Mijnbouwwet is opgenomen, achten wij volstrekt onvoldoende. Een rechtstreeks gemeentelijk adviesrecht voor alle vergunningen en plannen vinden wij noodzakelijk. Tevens zou het principe van 'omgevingsmanagement' niet alleen bij energieprojecten moeten worden ingezet maar ook bij andere mijnbouwwetprojecten. Wij missen in hoofdstuk 8 van de structuurvisie een uitwerking van concrete acties ten aanzien van het vormgeven van de samenwerking tussen de

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

rijksoverheid en de decentrale overheden. In actiepunten 9 zouden wij bijvoorbeeld graag vermeld zien dat u een dialoog gaat opstarten.

Verschillende Twentse gemeenten zullen in 2017 samen een regionale visie op de ondergrond opstellen. Deze samenwerking leidt niet zozeer tot nieuw beleid of een ruimtelijk instrument (visie in de zin van de Wet ruimtelijke ordening), maar tot een beschouwing op de betrokkenheid van gemeenten bij (nieuwe) activiteiten in de ondergrond, zoals de invulling van bevoegdheden, taken en samenwerking tussen overheden. In gezamenlijkheid willen wij vormgeven aan de veranderende rol van de gemeenten door de komst van nieuwe regelgeving, zoals de Omgevingswet, en actuele ontwikkelingen. Wij vertrouwen erop dat uw structuurvisie ruimte biedt aan regionale visies op de ondergrond. Wij betrekken uw ministerie graag bij de totstandkoming hiervan.

Mijnbouw activiteiten voor energievoorziening

Binnen Twente willen we samen de schouders zetten onder het vormgeven van de energietransitie om bij te dragen aan het realiseren van de doelen in het Energieakkoord. Wij zijn blij dat de structuurvisie ons die mogelijkheden biedt. In de energietransitie ontmoeten boven en ondergrond elkaar. Omschakeling naar andere energiebronnen beïnvloedt immers de keuzes voor toekomstige bronnen of opslag van energie in de bodem.

Om de energietransitie te realiseren is het daarom nodig om een integrale verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden op besparing en vormen van opwekking. Hierdoor kan na de verkenning de juiste keuze worden gemaakt in de wijze waarop wij dan ook daadwerkelijk de doelen kunnen realiseren. In de discussie rond duurzame energie speelt vaak het beeld dat er een keuze kan worden gemaakt tussen de verschillende energiebronnen. Voor een echte energietransitie zijn echter verschillende bronnen in combinatie noodzakelijk. Dit geldt voor zowel de totale omvang van de opwekking, als ook voor de stabiliteit en betrouwbaarheid van de energieopwekking. Wij zijn ervan overtuigd dat de samenwerking binnen Twente de weg is om invulling te geven aan deze doelen, zodat wij optimaal gebruik kunnen maken van de mogelijkheden op het gebied van opwekken van duurzame energie.

Met u zijn wij van mening dat het streven moet zijn om het gebruik van fossiele energie terug te dringen (en hiermee de CO₂ uitstoot) en het aandeel duurzame energie te vergroten. In paragraaf 6.2 en 6.3 wordt daarom aandacht besteed aan bodemenergie en geothermie. Momenteel wordt de herafweging van de afvalwaterinjectie geëvalueerd. In dit proces is de energietransitie niet meegenomen. Het zou wenselijk zijn, dat hier te zijner tijd ook meer aandacht aan geschonken wordt. We willen de ondergrond op een duurzame wijze beheren en gebruiken voor duurzame energie. De activiteiten in de diepe ondergrond hebben mogelijk negatieve gevolgen voor de leefomgeving. De gemeente streeft juist naar een verbetering van de leefomgeving met een prettig woon- en werkklimaat.

Zoals gezegd, in Twente willen we samenwerken in de energietransitie. Uit de Energieagenda die minister Kamp op 7 december jl. heeft gepresenteerd, blijkt dat er een grote rol is weggelegd voor lokale bijdragen aan de energietransitie in de volle breedte, dus ook over de energieaspecten die spelen in de ondergrond. Dan bevreedt het ons dat juist de mijnbouwactiviteiten die samenhangen met energie enkel centraal worden aangestuurd. Wij vinden dat de gemeenten hierin zeggenschap moeten krijgen. Dit past bij de verbindende rol van de gemeenten en zeggenschap is nodig om onze rol goed te kunnen vervullen.

Zoutwinningen en injectie van productiewater

In paragraaf 6.8 beschrijft u zoutwinning. In deze paragraaf ontbreekt ons inziens een passage over de benodigde inspanning ten aanzien van potentieel instabiele zoutcavernes, gezien de zorgen die hierover bestaan in de maatschappij. Het lijkt ons gepast dat in uw beleid wordt verankerd dat de gevolgen van zoutwinning in het verleden, toen het veilig aanleggen van cavernes nog geen vanzelfsprekendheid was, ongedaan gemaakt zullen worden.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Daarnaast verwijst u in deze paragraaf naar het zoveel mogelijk voorkomen van risico's door wettelijke regelingen die gericht zijn op het voorkomen van lekkages aan het oppervlak en lekkages naar of aantasting van omliggende gesteentelagen en grondwater. In paragraaf 6.6 van de injectie van productiewater wordt alleen ingegaan op de risico's op seismiteit. Gezien de recente ontdekking van olie lekkages uit boorputten en de commotie omtrent lekkages uit transportleidingen (met betrekking tot zowel zoutwinning als de injectie van productiewater), kunnen wij niet anders dan concluderen, dat uw ministerie niet voldoende op de hoogte is van de actuele problematiek. Wij zouden hier graag een opmerking geplaatst zien die recht doet aan de ernstige zorgen hieromtrent.

Opslag van stoffen in lege zoutcavernes

Met het winnen van zout, zoals onder meer in de Twentse ondergrond, worden ondergrondse lege ruimten, zoutcavernes gevormd. Wij onderkennen dat deze zoutcavernes geschikt kunnen zijn voor de opslag van stoffen. In de Twentse situatie is de opslag van gassen – gelet op de diepte van de cavernes – niet direct voor de hand liggend, maar wordt door u de mogelijkheid van opslag van vloeistoffen, zoals gasolie, expliciet open gehouden. Expliciet wordt door u gesteld dat zoutcavernes die worden aangelegd met het oog op de opslag van stoffen ten behoeve van de energievoorziening (zoals de opslag van gasolie) van nationaal belang zijn en daarmee qua bevoegdheid en inpassing onder het Rijk vallen.

Wij beseffen dat sommige strategische afwegingen op nationaal niveau plaatsvinden. Tegelijkertijd vinden wij echter draagvlak en een evenwichtige verdeling van lusten en lasten ten aanzien van initiatieven in de ondergrond van essentieel belang. Zoals hierboven al gemeld vereist dat een goede samenwerking tussen Rijksoverheid, gemeenten en de omgeving. Het belang daarvan blijkt eens te meer nu het draagvlak voor opslag van stoffen in zoutcavernes snel afneemt als gevolg van diverse incidenten die samenhangen met zoutwinning en benutting van cavernes. Wij zouden graag in de visie terug zien hoe u een evenredige verdeling van lusten en lasten, in relatie tot de belangen van omwonenden en gemeenten, borgt.

Schaliegas

In de structuurvisie heeft u opgenomen dat commerciële schaliegaswinning tot 2023 niet aan de orde is. In onze ogen is dit een te weinig expliciete stellingname van uw kant die wij niet kunnen rijmen met verschillende andere punten uit de structuurvisie, waaronder uw ambitie ten aanzien van het gebruik van hernieuwbare energie. Daarnaast geeft u aan dat het efficiënt gebruik, ook kan inhouden dat géén gebruik wordt gemaakt van de ondergrond (paragraaf 3.3). Met betrekking tot schaliegaswinning is er nog maar weinig bekend over de gevolgen, maar wel bekend is dat schaliegaswinning veel bovengrondse ruimte inneemt en ingrijpend is voor het landschap. Wij vinden dat uw uitsluiting van commerciële schaliegaswinning een te korte termijn betreft om voor de lange termijn een afweging te maken over nut en noodzaak en inpasbaarheid, ook gelet op uw ambitie om in 2050 een CO₂-arme economie te hebben gerealiseerd.

Tot slot willen we u meegeven dat de termijn van inzage ongelukkig is gezien de kerstperiode. Bestuurlijke besluitvorming is lastig in deze tijd van het jaar. Bovendien streven wij binnen de Twentse regio naar afstemming tussen de gemeenten. Graag zouden we een volgende keer ten minste zes weken volledig tot onze beschikking hebben.

Namens de portefeuillehouders van de Twentse gemeenten,

10.2e

, gemeente Almelo,
, gemeente Borne,
gemeente Dinkelland,
, gemeente Enschede,
gemeente Haaksbergen,
gemeente Hellendoorn,
gemeente Hengelo,
gemeente Hof van Twente,

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

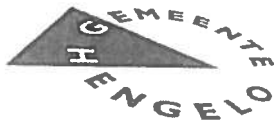
10.2e

Namens dezen,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

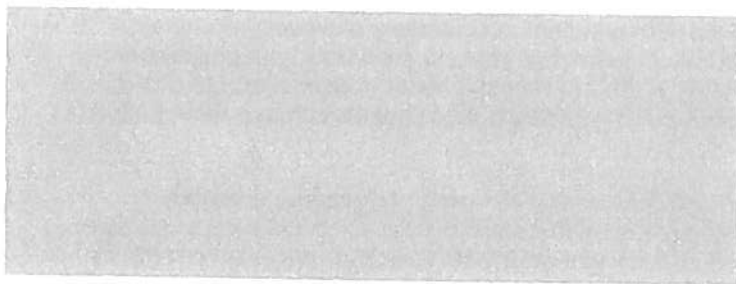
10.2 e

De heer S.W.J.G Schelberg

79 b

Postbus 18
7550 AA Hengelo

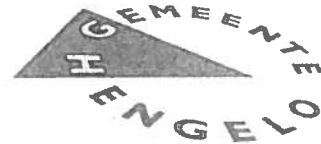
G-SCA

27 DEC. 2016

Z09CC 2500GH316

79 b

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Ministerie van Infrastructuur en Milieu - Directie
Participatie
Postbus 30316
2500GH Den Haag

Onderwerp

Verzoek in behandeling nemen
gezamenlijke zienswijze van de
Twentse gemeenten

Zaaknummer

2081089

Uw kenmerk

Datum

22 december 2016

VERZONDEN 23 DEC. 2016

Geachte heer/mevrouw,

U heeft het ontwerp van de structuurvisie ondergrond ter inzage gelegd. De 14 Twentse gemeenten willen een gezamenlijke zienswijze hierop indienen. Ondergrondkwesties zijn vaak gemeentegrensoverschrijdend. Daarom wordt er binnen onze regio veelvuldig samengewerkt als het om de ondergrond gaat. Zo bent u in maart 2015 door Regio Twente geïnformeerd over het standpunt van de Twentse gemeenten omtrent meer gemeentelijke zeggenschap over activiteiten in de diepe ondergrond.

De inzagetermijn van 22 november tot en met 2 januari 2017 biedt de Twentse gemeenten in verband met de kerstvakantie helaas onvoldoende mogelijkheden om de inhoud van de zienswijze onderling af te stemmen en te zorgen voor een adequate mandaatregeling, te meer omdat het in deze periode niet in iedere Twentse gemeente mogelijk is dat het college van B en W hierover tijdig een besluit neemt.

Namens de Twentse portefeuillehouders, vraag ik u meer tijd om de gronden van onze gezamenlijk zienswijze zorgvuldig te formuleren. We verwachten dat u voor het bovenstaande begrip kunt op brengen en dat u een goede samenwerking tussen de overheden van belang vindt. Daarom verzoeken wij u om de zienswijze die Regio Twente namens de 14 Twentse gemeenten zal indienen in behandeling te nemen.

De Twentse gemeenten doen u de gezamenlijke zienswijze uiterlijk 31 januari 2017 toekomen.

Met vriendelijke groet,
Namens de Twentse wethouders,

Marcel Elferink
Wethouder gemeente Hengelo

namens dezen,

10.2e

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Let op:

Per 18 april is het Publieksplein te
bezoeken aan de Hazenweg 121.

Bezoekadres

Hazenweg 121

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

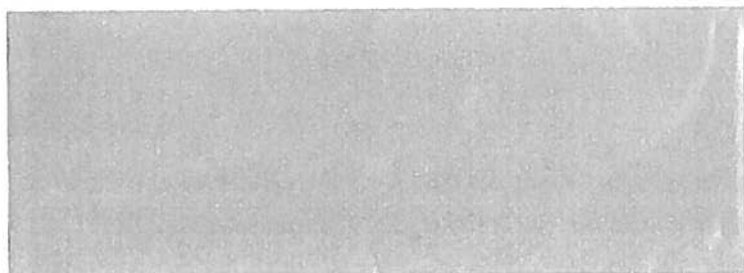
80

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Postbus 30435 2500 GK Den Haag

PostNL
Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

GESCAND

17 JAN. 2017

G0800 2500EX901

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
t.a.v. mevrouw M.H. Schultz van Haegen
Postbus 20901
2500 EX 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer
(070) 373 8454

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
reactie op de ontwerp-
structuurvisie Ondergrond

ons kenmerk
ECFD/U201601694

datum
12 januari 2017

Geachte mevrouw Schultz van Haegen,

Na jarenlange voorbereiding is de ontwerp-structuurvisie Ondergrond door het kabinet ter visie gelegd. Aan de totstandkoming van het ontwerp is door uw ministerie goed samengewerkt met de decentrale overheden. Wij spreken onze waardering uit over deze opbouwende langjarige samenwerking en beschouwen deze vorm van vooroverleggen voor complexe onderwerpen als een goede manier om in breed verband tot een gedragen visie te komen.

In deze brief geven wij u onze reactie op de ontwerp-structuurvisie Ondergrond. Hoofpunten daarbij zijn:

1. Voor voldoende draagvlak voor ondergrondse activiteiten is het noodzakelijk dat in de structuurvisie en bij de uitvoering ervan, de Groninger gaswinning, het kleine gasveldenbeleid en de energietransitie, meer dan nu het geval is, in samenhang worden geschetst en gecommuniceerd.
2. De energietransitie vraagt om centraal en decentraal omgevingsmanagement gericht op het daadwerkelijk ruimte geven van invloed aan nabij wonende en werkende burgers en bedrijven. Wij zijn blij dat u aankondigt dat u het omgevingsmanagement om wilt vormen tot een gezamenlijk gedragen aanpak. Wij leveren daar vanuit gemeenten graag een actieve bijdrage aan.
3. Wij missen in de ontwerp-structuurvisie nog een duidelijke keuze voor het geven van ruimte aan de bijdrage die de ondergrond aan de energietransitie, -productie en -opslag kan leveren.
4. Wij vragen u om te borgen dat provincies bij de aanwijzing van de Aanvullende Strategische Voorraden ook daadwerkelijk rekening houden met de brede gemeentelijke belangen, zowel boven- als ondergronds.

5. Bij het terugdringen van CO₂- emissie moet het accent liggen op vermindering van de emissie aan de bron of gebruik van CO₂, zoals in de tuinbouw, in plaats van op opslag van CO₂ in de bodem. Wij willen graag betrokken zijn bij alle stappen die u hier in zet, inclusief het voorgenomen onderzoek.
6. Wij vragen u nogmaals om, naast uitstel van schaliegasboringen, ook af te zien van onderzoek naar de mogelijkheid van schaliegaswinning en voor deze vorm van energie geen ruimte te geven in STRONG.

Inspraaktermijn

Gemeenten willen graag gedegen reageren op uw ontwerpstructuurvisie. Hiervoor is het in veel gevallen wenselijk dat ze (ook) vanuit een regionaal samenwerkingsverband reageren, omdat ondergrondkwesties in veel gevallen gemeentegrensoverschrijdend zijn. Doordat de inspraaktermijn samenvalt met de kerstvakantie, is het in de praktijk niet mogelijk een gezamenlijke reactie van een groep gemeentes op tijd vastgesteld te krijgen. Wij verzoeken u daarom om in ieder geval t/m 21 januari 2017 nagekomen zienswijzen ontvankelijk te verklaren.

Draagvlak

Het Groninger gasveld ontbreekt opvallend genoeg geheel in deze structuurvisie. Het is onverstandig om geen aandacht te geven aan de samenhang tussen de Groninger gaswinning en het kleine gasvelden beleid. Daarbij is het belangrijk om ten minste de hoofdlijnen van onderling verbonden effecten te adresseren in deze structuurvisie. Hierin hoort tevens aandacht te komen voor de noodzakelijkheid van de energietransitie, de ontwikkeling van (ultra)diepe geothermie en andere hernieuwbare vormen van energie, en het maatschappelijk draagvlak voor voornoemde onderwerpen.

Wij constateren in verschillende gemeenten een afnemend draagvlak voor het kleine gasvelden beleid. Niet zozeer omdat inwoners vinden dat gaswinning niet meer nodig is, maar veel meer omdat men bij nieuwe winningen geen risico's wil lopen voor energiebronnen, waarvan al is besloten dat we daar op termijn mee zullen stoppen. Wij hebben dan ook zorg over het gebrek aan maatschappelijk draagvlak voor kleine gasvelden, zeker voor nieuwe winningen. Daarom is het noodzakelijk om op regionaal niveau de winning in kleine gasvelden te koppelen aan het tegelijkertijd inzetten op hernieuwbare vormen van energie.

Ook het, vanaf 2018, vervallen van de aansluitplicht voor gasaansluitingen in nieuwe woonwijken kan vanuit een duurzaamheidsperspectief bij VNG rekenen op een positieve ontvangst, maar leidt in de communicatie wel meteen tot een complexere boodschap. Draagvlak bij inwoners voor de energietransitie is immers cruciaal om zo snel mogelijk tot praktisch uitvoerbare en grootschalige oplossingen te komen. Vanaf de start van de dialoog STRONG hebben de gemeentelijke leden aandacht gevraagd voor een zorgvuldige communicatie hieromtrent. De presentatie onlangs van de Energieagenda van het kabinet maakt dit des te urgenter.

De energietransitie vraagt om omgevingsmanagement gericht op het daadwerkelijk ruimte geven van invloed aan nabij wonende en werkende burgers en bedrijven. Daarbij hoort ook een omgevingsmanagement waarbij decentrale overheden partner zijn, in plaats van mede object van management. We zijn daarom blij te lezen dat u in het vervolg het door u ingezette omgevingsmanagement, om wilt vormen tot een gezamenlijke gedragen aanpak. Wij leveren daar vanuit gemeenten graag een actieve bijdrage aan.

Daarbij gaan we er vanuit dat ook besluitvorming ten aanzien van opslag van stoffen in zoutcavernes wegens reden van nationaal belang hieronder valt.

Energietransitie

Wij missen in de ontwerp-structuurvisie nog een duidelijke keuze voor het geven van ruimte aan de bijdrage die de ondergrond aan de energietransitie, -productie en -opslag kan leveren. Uiteraard herkennen wij ook de spanning tussen de drinkwaterbelangen en (bodem)energie. Door gemeentelijk dan wel provinciaal aanvullende ecologische en ruimtelijke ondergrondse voorwaarden aan de winning van warmte en koude te stellen, kan dit worden ondervangen. Het belang van goed en veilig drinkwater is evident, evenals de noodzaak aan een goede, veilige en duurzame winning van alle vormen van bodemenergie.

De bescherming van het grondwater voor de drinkwatervoorziening is ook voor gemeenten van groot belang. Gezien de context van de decentralisatie van het fysiek domein ondersteunen we de rol van de provincies hierin. In de praktijk ervaart menige gemeente de provinciale beschermingsregimes echter als te rigide. Technische mogelijkheden en innovaties om zowel een adequate bescherming van het grondwater te bieden en tevens het grote potentieel aan de winning van duurzame bodemenergie te benutten, kunnen goede oplossingen bieden en moeten niet op voorhand worden uitgesloten.

Wij vragen u om mede te borgen dat provincies bij de aanwijzing van de Aanvullende Strategische Voorraden ook daadwerkelijk rekening houden met de brede gemeentelijke belangen, zowel boven- als ondergronds. Wij verzoeken uw ministerie er daarom op toe te zien dat de provincies de gemeenten een volwaardige positie geven in dit proces.

Opslag en tweede gebruik van cavernes

Het onderdeel zout is nu opgenomen in het hoofdstuk "energie". Wij zien de rol van de cavernes zoals beschreven in deze paragraaf, maar vinden het opnemen van zoutwinning onder deze titel geen juiste plaats. De paragraaf betreft ook niet de winning van het zout, maar het hergebruik van cavernes. Het doet meer recht aan het gebruik van de ondergrond als opslagmedium om dit gebruik te benoemen als "tweede gebruik zoutcavernes".

Voor het klimaatverdrag van Parijs moet ons land de emissie van CO₂ drastisch terugbrengen. Hierbij moet, ook vanwege het geconstateerde gebrek aan draagvlak, het accent liggen op vermindering van de emissie aan de bron of gebruik van CO₂, zoals in de tuinbouw, in plaats van op opslag van CO₂ in de bodem. Wij willen graag betrokken zijn bij alle stappen die u hierin zet, inclusief het voorgenomen onderzoek.

Schaliegas

Wij zien geen overtuigende argumenten om de mogelijkheid van schaliegaswinning in STRONG voor de toekomst open te houden. Zoals u weet, hebben de gemeenten zich in grote meerderheid uitgesproken tegen schaliegaswinning vanwege het grote gebrek aan draagvlak bij inwoners. Wij zien geen mogelijkheden om de winning van schaliegas gemeentelijk gedragen over het voetlicht te brengen. U stelt in een moratorium eventuele boringen naar schaliegas uit en geeft in STRONG slechts ruimte voor het doen van onderzoek. Wij vragen u nogmaals om, naast uitstel van boringen, ook af te zien van onderzoek naar de mogelijkheid van schaliegaswinning en voor deze vorm van energie geen ruimte te geven in STRONG.

Programma STRONG

We vinden het positief dat uw ministerie wil investeren in de uitwerking van de overige beleidsopgaven uit de probleemstelling van het programma STRONG, die nog niet zijn uitgewerkt. Met name 3D-ordering, stedelijk grondwaterbeheer, bodemdaling en het ruimtebeslag door kabels en leidingen zijn hierbij voor gemeenten belangrijke thema's. De gemeenten werken daarom graag mee aan het programma bodem en ondergrond. Een belangrijke ontwikkeling voor gemeenten is verder de ontwikkeling van regionale programma's ondergrond, die de opstelling van regionale agenda's voor de ondergrond dan wel een slimmer gebruik van de ondergrond stimuleren. Deze ontwikkeling is vooral van belang om de ondergrond een rol te laten spelen bij de opstelling van gemeentelijk omgevingsvisies en -plannen.

Wij verwachten dat u onze punten in besprekingen en besluitvorming over STRONG meeneemt.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

10.2e

J. Kriens

Voorzitter Directieraad

81

Conceptverslag STRONG Procesteam 11 januari 2017

1.

2.

3.

Buiten Verzoek.

4. Zienswijzen Ontwerp Structuurvisie Ondergrond

Er zijn in totaal 170 zienswijzen ingediend door de volgende participanten:

- 68 Nederlandse overheden (provincies, gemeenten en hun koepelorganisaties)
- 32 organisaties en bedrijven
- 51 particulieren
- 19 Duitse, Vlaamse en Waalse overheden (gemeenten en rijksoverheden)

Uit de zienswijzen blijkt veel steun voor het opstellen van een integrale visie en wordt dit beoordeeld als een goede aanzet. Tegelijk zijn er veel zorgen over veiligheid en risico's van mijnbouwactiviteiten, ondermeer in relatie tot grondwaterwinning. Veel insprekers vragen het kabinet om meer ambitie ten aanzien van de energietransitie waardoor er minder of geen opslag van CO2 en winning van olie en gas nodig is.

Veel van de zienswijzen gaan over schaliegas of over een activiteit op een specifieke locatie, zoals gaswinning bij Woerden.

☐ en ☐ lichten de hoofdpunten van de zienswijze van het IPO toe:

- BuitenVerzoek
- Beschermingsbeleid van provincies t.a.v. ASV's t.z.t. overnemen. Er is toch geen sprake van een 'toets' door het Rijk?
- 3D-begrenzing, wel/niet schuin boren onder drinkwaterrelevante gebieden: dit moet uitkomst van het traject zijn, niet vooraf keuzes in maken.
- NGR's: provincies zien geen directe relatie met de drinkwatervoorziening (tenzij overlap met ASV's); daarom voorkeur dat het Rijk hierin het voortouw neemt met natuurlijk kapitaal als belangrijk argument.
- Doelen energietransitie zijn onvoldoende duidelijk. Hoewel dit in andere kaders wordt bepaald (Energieagenda) is dit voor STRONG wel zeer relevant.
- Gaswinning kleine velden: niet op voorhand op tegen, maar woorden als 'optimaal' c.q. 'efficiënt' benutten liggen gevoelig. Moeten alle velden 100% leeg, ook als de risico's op bijvoorbeeld bodemdaling bij de laatste procenten snel toenemen?
- Schaliegas vinden provincies onwenselijk;
- Van CO2-opslag op land zijn sommige provincies op dit moment geen voorstander.
- Bij ASV-traject niet focussen op 30% economische groei, maar op het betreffende WLO scenario. Dat zou bij nieuwe inzichten ook op een lager percentage kunnen neerkomen. Ook moeten andere oplossingsrichtingen om de drinkwatervoorziening veilig te stellen meegenomen kunnen worden. Dus niet dat percentage 1-op-1 doorvertalen naar een omvang van ASV's.

☐ ligt de hoofdpunten van de Unie kort toe:

- De zienswijze is relatief kort en positief van toon. Veel waardering voor de wijze waarop waterschappen in het gehele traject zijn betrokken.

11.1

- Wel kanttekening bij gaswinning kleine velden: blijft kritisch of benutting overal moet en of die velden overal leeg moeten in relatie tot (mogelijke) problemen met bodemdaling en waterbeheer.
- Schaliegas: besluitvorming is op de langere baan geschoven, daarom voor nu geen belangrijk punt. Waterschappen willen wel dat hun kritische punten t.a.v. (ook PlanMER) schaliegas t.z.t. worden meegenomen als schaliegas weer gaat spelen.
- Waterschappen geven aan actief mee te willen werken in het bredere programma bodem en ondergrond.

[] ligt de zienswijze van de VNG kort toe:

- VNG vraagt nadrukkelijk aandacht voor de rol die gas uit kleine velden wel of niet zou moeten spelen in de energietransitie en dat lokaal/regionaal draagvlak als cruciaal aspect bij de besluitvorming meegenomen moet worden. [] geeft aan dat op dit moment ca. 25% van de gasproductie afkomstig is uit kleine velden, []

11.1

De

Energieagenda is vlak voor de Kerst naar de TK verstuurd; []

11.1

- In welke mate de ondergrond kan bijdragen aan de energievoorziening en wat dit ruimtelijk betekent komt in de structuurvisie onvoldoende duidelijk uit de verf. Wat leveren bijvoorbeeld 1500 geothermie installaties op?
- Schaliegas: voorkeur om nu al voor na 2023 uit te sluiten. Dan hoeft er ook geen onderzoek meer naar te doen.
- Van belang dat VNG/gemeenten goed worden betrokken bij het traject rond de ASV's en evaluatie van het bestaande beschermingsbeleid.

5.

Buiten Verzoek

6.

Buiten Verzoek

1

Van:
Verzonden:
Aan:

10.2.e - DGRW
zaterdag 1 april 2017 09:07

10.2.e - DGRW; - EZ; - DGRW;
- DGRW; - Prov. Zuid-
- DGRW; secretaris WEB; 'F - UvW;
DGRW; - DGRW; - EZ; -) -
- DGRW; de (WVL);
@minez.nl; - BSK

CC:
Onderwerp:
Bijlagen:

Uitnodiging Procesteam 5 april 2017
aanwijzen ASV's actie 1 SVO vs 30032017.docx; Ondersteuning traject ASV's -AP1
RP SVO.docx; kamerbrief-over-diverse-moties-op-het-gebied-van-mijnbouw.pdf;
2907 vts Voorlopig toetsingsadvies.pdf; Verslag PSU drinkwatervoorziening 13
maart 2017DEF.docx

Dag collega's,

Hierbij ontvangen jullie de agenda en stukken voor het Procesteam van a.s. woensdag 5 april. De vergadering vindt plaats bij RWS Koningskade in de Bruningzaal A00.01, van 09.30 - 11.30 uur.

Agenda

1.

2.

3.

Buiten Verzoek

4. Agenda Procesteam 19 april a.s.

Eind deze week wordt de analyse van alle zienswijzen afgerond en wordt een start gemaakt met de beantwoording. Op 19 april willen we de analyse en conceptbeantwoording bespreken in het Procesteam. Daarnaast willen we een aantal factsheets bespreken die zijn opgesteld om uitvoering te geven aan actiepunten van de Realisatieparagraaf van de structuurvisie. Heeft het Procesteam nog andere onderwerpen voor de agenda?

5. Buiten Verzoek

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van:
Verzonden:
Aan:

10.2.e - DGRW
maandag 17 april 2017 22:15

10.2.e - DGRW;
DGRW;
- EZ;
- DGRW;
- DGRW;
- secretaris WEB;
- DGRW;
- DGRW;
- DGRW;
@minez.nl;
- BSK
- DGRW;
- Prov. Zuid-
- UvW;
- (WVL);

CC:
Onderwerp:

Procesteam 19 april 2017 gaat niet door

Dag allen,
Het Procesteam van komende woensdag 19 april gaat niet door: we zijn nog niet zover om jullie een versie van de beantwoording van de zienswijzen (Nota van antwoord) ter bespreking voor te leggen. Dat willen de eerstvolgende keer wel doen en dat wordt dan woensdag 19 mei.

Met vriendelijke groet.

10.2.e

Buiten Verzoek

3.

Buiten Verzoek

4. Agenda Procesteam 19 april a.s.

Eind deze week wordt de analyse van alle zienswijzen afgerond en wordt een start gemaakt met de beantwoording. Op 19 april willen we de analyse en conceptbeantwoording bespreken in het Procesteam. Daarnaast willen we een aantal factsheets bespreken die zijn opgesteld om uitvoering te geven aan actiepunten van de Realisatieparagraaf van de structuurvisie. Heeft het Procesteam nog andere onderwerpen voor de agenda?

5.

Buiten Verzoek

Met vriendelijke groet,

10.2.e.

Van: 10.2.e - DGRW

Verzonden: vrijdag 12 mei 2017 16:31

Aan: 10.2.e - DGRW <@minienm.nl>;
<@rijnland.net>; 'f <@minienm.nl>; ' <@brabant.nl>; ' <@utrecht.nl>; ' <EZ' <@minez.nl>; ' <@uvw.nl>; ' <@ipo.nl>; 'f <@minienm.nl>; ' <@pzh.nl>; ' <@Rotterdam.nl>; DGRW <@minienm.nl>; ' <@minez.nl>; - DGRW <@minienm.nl>; ' <@uvw.nl>; ' - UvW' <@uvw.nl>; - secretaris WEB' <@rhdhv.com>; - EZ' <@mineleni.nl>; ' <@minienm.nl>; ' - DGRW <@minienm.nl>; ' - DGRW <@minienm.nl>; ' <@minienm.nl>; ' - (WVL) <@rws.nl>; ' - DGRW <@provincie-utrecht.nl>; CC: ' @minez.nl' <@minez.nl>; ' - BSK <@minienm.nl>

Onderwerp: Cancellen Procesteam 17 mei

Dag allen,

Tot mijn spijt moet ik jullie wederom melden dat het ons als IenM en EZ nog niet lukt om a.s. woensdag in het Procesteam de concept Nota van antwoord op de zienswijzen op de Ontwerp Structuurvisie en daarmee samenhangende wijzigingen van de Structuurvisie te bespreken.

Het Procesteam gaat om die reden komende woensdag dus wederom NIET door.

Wij zullen de zomermaanden te benutten om de beantwoording van de zienswijzen in overleg met EZ in concept gereed te maken in combinatie met het aanpassen van de (Ontwerp) Structuurvisie Ondergrond. Zodra de nieuwe bewindslieden op hun post zijn zullen we met hen over de conceptbeantwoording spreken en bezien of aanpassing van de Structuurvisie Ondergrond anderszins gewenst wordt. Wij zullen jullie zo goed mogelijk meenemen in deze ontwikkelingen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e.

10.2.e - DGRW
vrijdag 12 mei 2017 16:31

10.2.e.

- DGRW; ;
- EZ'; '
- DGRW; ;
- Prov. Zuid-
- DGRW; ;
- UvW';
- EZ'; !
(WVL);
- DGRW; ;
@minez.nl';) - BSK

Cancellen Procesteam 17 mei

CC:

Onderwerp:

Cancellen Procesteam 17 mei

Dag allen,

Tot mijn spijt moet ik jullie melden dat het ons als IenM en EZ nog niet lukt om a.s. woensdag in het Procesteam de concept Nota van antwoord op de zienswijzen op de ontwerp Structuurvisie, planMER etc. te bespreken.

Het Procesteam gaat om die reden komende woensdag dus NIET door.

Ik hoop jullie zo spoedig mogelijk te kunnen berichten wanneer bespreking van de concept Nota wel mogelijk is.

Met vriendelijke groet,

10.2.e.

10.2.2 - DGRW

Van:

Verzonden:

Aan:

10.2.2 - DGRW
vrijdag 29 september 2017 11:54

10.2.2
DGRW; - DGRW;
DGRW - DGRW; I.
DGRW - DGRW; I
- IPO; ' - EZ' - BSK; ' - secretaris WEB'

CC:

Onderwerp:

Uitnodiging Procesteam STRONG 4 oktober 2017

Dag collega's,

Hierbij wil ik jullie uitnodigen voor het Procesteam STRONG van 4 oktober a.s. De vergadering vindt plaats van 09.30 – 11.30 uur bij het ministerie van IenM, Rijnstraat 8. De exacte vergaderzaal stuur ik zo spoedig mogelijk na.

Agenda:

1. Buiten Verzoek
2. Concept Nota van Antwoord en concept Structuurvisie Ondergrond (SVO)
 - a. Ter bespreking zijn bijgevoegd de conceptversies van de NvA en SVO. De NvA geeft een overzicht van de binnengekomen zienswijzen op de Ontwerp Structuurvisie Ondergrond en daarvoor opgestelde onderbouwende rapporten (planMER STRONG, planMER Schaliegas en MKBA/Verkenning welvaartseffecten), de reacties daarop en of en op welke wijze dit heeft geleid tot aanpassing van de Structuurvisie. In de concept SVO zijn deze aanpassingen in de vorm van tekstwijzigingen terug te vinden.

Buiten Verzoek

10.2.2

Coördinerend specialistisch adviseur bodem en ondergrond
Structuurvisie Ondergrond | Programma Bodem en Ondergrond

Directie Water en Bodem

DG Ruimte en Water

Ministerie Infrastructuur en Milieu

Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag | 11. etage B beuk

Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

Conceptverslag STRONG Procesteam 11 januari 2017

1.

2.

3.

Buiten Verzoek.

4. Zienswijzen Ontwerp Structuurvisie Ondergrond

Er zijn in totaal 170 zienswijzen ingediend door de volgende participanten:

- 68 Nederlandse overheden (provincies, gemeenten en hun koepelorganisaties)
- 32 organisaties en bedrijven
- 51 particulieren
- 19 Duitse, Vlaamse en Waalse overheden (gemeenten en rijksoverheden)

Uit de zienswijzen blijkt veel steun voor het opstellen van een integrale visie en wordt dit beoordeeld als een goede aanzet. Tegelijk zijn er veel zorgen over veiligheid en risico's van mijnbouwactiviteiten, ondermeer in relatie tot grondwaterwinning. Veel insprekers vragen het kabinet om meer ambitie ten aanzien van de energietransitie waardoor er minder of geen opslag van CO2 en winning van olie en gas nodig is.

Veel van de zienswijzen gaan over schaliegas of over een activiteit op een specifieke locatie, zoals gaswinning bij Woerden.

☐ en ☐ lichten de hoofdpunten van de zienswijze van het IPO toe:

BuitenVerzack

- Beschermingsbeleid van provincies t.a.v. ASV's t.z.t. overnemen. Er is toch geen sprake van een 'toets' door het Rijk?
- 3D-begrenzing, wel/niet schuin boren onder drinkwaterrelevante gebieden: dit moet uitkomst van het traject zijn, niet vooraf keuzes in maken.
- NGR's: provincies zien geen directe relatie met de drinkwatervoorziening (tenzij overlap met ASV's); daarom voorkeur dat het Rijk hierin het voortouw neemt met natuurlijk kapitaal als belangrijk argument.
- Doelen energietransitie zijn onvoldoende duidelijk. Hoewel dit in andere kaders wordt bepaald (Energieagenda) is dit voor STRONG wel zeer relevant.
- Gaswinning kleine velden: niet op voorhand op tegen, maar woorden als 'optimaal' c.q. 'efficiënt' benutten liggen gevoelig. Moeten alle velden 100% leeg, ook als de risico's op bijvoorbeeld bodemdaling bij de laatste procenten snel toenemen?
- Schaliegas vinden provincies onwenselijk;
- Van CO2-opslag op land zijn sommige provincies op dit moment geen voorstander.
- Bij ASV-traject niet focussen op 30% economische groei, maar op het betreffende WLO scenario. Dat zou bij nieuwe inzichten ook op een lager percentage kunnen neerkomen. Ook moeten andere oplossingsrichtingen om de drinkwatervoorziening veilig te stellen meegenomen kunnen worden. Dus niet dat percentage 1-op-1 doorvertalen naar een omvang van ASV's.

☐ licht de hoofdpunten van de Unie kort toe:

- De zienswijze is relatief kort en positief van toon. Veel waardering voor de wijze waarop waterschappen in het gehele traject zijn betrokken.

11.1

- Wel kanttekening bij gaswinning kleine velden: blijft kritisch of benutting overal moet en of die velden overal leeg moeten in relatie tot (mogelijke) problemen met bodemdaling en waterbeheer.
Schaliegas: besluitvorming is op de langere baan geschoven, daarom voor nu geen belangrijk punt. Waterschappen willen wel dat hun kritische punten t.a.v. (ook PlanMER) schaliegas t.z.t. worden meegenomen als schaliegas weer gaat spelen.
- Waterschappen geven aan actief mee te willen werken in het bredere programma bodem en ondergrond.

Plan van aanpak Zienswijzenprocedure – Directie Participatie

De Directie Participatie (DP) is verantwoordelijk voor het zorgvuldig verlopen, faciliteren, coördineren en uitvoeren van de zienswijzenprocedure. De afspraken en de daaruit voortvloeiende werkzaamheden tussen DP en de projectorganisatie (PO) worden in dit plan van aanpak vastgelegd. Voor zover mogelijk worden een kostenoverzicht en een tijdlijn toegevoegd.

Naam project: STRONG – ontwerpstructuur visie ondergrond

Naam adviseur: 10.2.2

Naam contactpersoon projectorganisatie: 10.2.2 (DGRW)

Tijd, startmoment plus doorlooptijd: Juli 2016 – medio 2017

Middelenbesteding: 5200000752/5 (voor opdrachten tot € 15.000 ex. BTW)

Kostenplaats / budgetnummer: 4500020000 / 1213u04010001 (voor opdrachten vanaf € 15.000 ex. BTW)

Korte omschrijving van het project

Eind 2016 moet de Structuurvisie Ondergrond gereed zijn. De Structuurvisie Ondergrond gaat de basis vormen voor het nationale beleid van de ondergrond voor de komende decennia, voor opgaven van nationaal belang, zoals energie, mijnbouwactiviteiten en drinkwaterreserves. De visie moet enerzijds bestand zijn tegen de waan van de dag, anderzijds moet hij flexibel genoeg zijn om onvoorziene ontwikkelingen in te passen.

De structuurvisie zal uitspraken bevatten hoe om te gaan met verschillende belangen in de ondergrond die elkaar kunnen versterken, zoals winning van zout en opslag van aardgas, of waar zaken elkaar in de weg zitten, zoals het geval is bij waterwinning en de mestproblematiek. Daarnaast kunnen gebieden worden aangewezen waarvan de ruimtelijke ordening van de ondergrond wordt uitgewerkt door overheden, marktpartijen en maatschappelijke organisaties samen. Burgers en bedrijfsleven krijgen zo duidelijkheid over hoe en door wie in de toekomst de ondergrond benut en beschermd kan worden.

In de zomer van 2016 is een concept van de structuurvisie opgesteld en zal deze ter visie worden gelegd via een zienswijzenprocedure. De ontwerp-structuurvisie is de follow-up van de eerder openbaar gemaakte kadernotitie 'reikwijdte en detailniveau'. De opbrengsten vanuit regionale bijeenkomsten, burgerpanels en een breed OIM zijn daarvoor vooral gebruikt als input.

Communicatie

DP leest mee met de verschillende communicatie-uitingen t.b.v. het project STRONG in zijn algemeenheid en van de zienswijzenprocedure in het bijzonder. Dit kunnen nieuwsbrieven, persberichten, e.d. zijn.

Financiën

Enkel de externe kosten worden doorbelast aan de projectorganisatie (PO). De kosten staan in dit document voor zover dat mogelijk is vermeld als richtbedragen. De opdrachtgever geeft met

(mede)ondertekening van dit document via SAP toestemming om deze kosten uit het projectbudget te betalen.

Activiteiten en werkzaamheden

Termijn procedure: Datum is afhankelijk van uitkomsten bestuursraad op 13 oktober en ministerraad op 11 november. Indien akkoord op 11 november zal de zienswijze procedure lopen van november 2016 tot en met december 2016/januari 2017.

Ten behoeve van de te volgen zienswijzeprocedure zijn de volgende wetten van toepassing op het project:

- Wet op RO
- Awb

GO / NO GO moment: Na de Ministerraad van 11 november 2016, zal er nog een GO/NO GO moment zijn. Daarna gaat de tekst van de kennisgeving naar de kranten.

Buiten Verzoek

Buiten Verzoek

De zienswijzen komen via het (digitale) zienswijzeformulier, mondeling of per post bij DP binnen. Alle zienswijzen (per post, digitaal of mondeling) worden geregistreerd in het verwerkingssysteem voor zienswijzen van DP. Tijdens de procedure worden de zienswijzen die binnenkomen ter inzage gelegd. Deze zienswijzen worden bij de documenten gelegd die op de Plesmanweg of Koningskade ter inzage liggen. Alleen de schriftelijke reacties ontvangen een separate schriftelijke ontvangstbevestiging (met registratienummer). De digitale reacties ontvangen direct per mail een bevestiging terug (ook met registratienummer).

Werkzaamheden DP	Werkzaamheden PO
PO regelmatig informeren over de binnenkomst van zienswijzen via Formdesk	Doorgeven welke personen wekelijks geïnformeerd moeten worden over het verloop van de zienswijzereacties: - 10.2.e
Registreren zienswijzen in Formdesk	
Kopie zienswijzen bij de vlsiedocumenten op Plesmanweg leggen	
Ontvangstbevestiging schriftelijke reacties versturen	
1x per week de reacties doorsturen aan OG	

In de weken 4, 5 en 6 van de zienswijzenprocedure controleert DP of er proforma zienswijzen zijn binnengekomen. Participanten behouden zich namelijk het recht voor om hun zienswijze aan te vullen (de zogenaamde proforma's). Participanten moeten hiervoor wel een schriftelijk verzoek doen (veelal in de zienswijze opgenomen). Participanten krijgen van DP een "verlengings"termijn van 2 weken na de dag van indiening van het proforma. De aanvullingen worden door DP in Formdesk verwerkt en dus behandeld.

Zienswijzen die DP na de procedure ontvangt (te laat), worden niet verwerkt in het verwerkingssysteem. Deze reacties worden wel naar PO gestuurd en deze informeert de participant hierover. Te laat voor schriftelijk ingediende zienswijzen = als het poststempel een datum aangeeft na de laatste dag van de termijn.

4. Mondelinge zienswijzen/Bijeenkomsten

Gedurende de zienswijzenprocedure kan er mondeling gereageerd worden. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden:

- Een telefoonnummer in de kennisgeving opnemen. Dit kan het telefoonnummer van DP zijn. Participanten die dit telefoonnummer bellen, kunnen via DP een afspraak maken met een notulist. Deze notulist belt dan terug voor het notuleren van de zienswijze.

Werkzaamheden DP	Werkzaamheden PO
Bepalen met PO "hoe" mondeling reageren	
Telefonische zienswijzen verwerken	

Buiten Verzoek

5. Verwerking zienswijzen

DP schrijft een samenvatting van maximaal 2 A4tjes met daarin de hoofdpunten uit de reacties. Hierin worden geen gegevens van de indieners vermeld. Dit document komt vervolgens op de site te staan. Het is bedoeld om het publiek snel op de hoogte te stellen van de inhoud van de reacties. DP waakt er voor dat er een antwoord door de opdrachtgever op de ingediende reacties komt en in het besluit terecht komen. Als instrument van DP kan een oogstsessie worden georganiseerd. Hierin staan het wegen, gebruiken en verantwoorden van de participatieopbrengst centraal. Tijdens deze sessie wordt inzichtelijk gemaakt welke reacties wel gebruikt kunnen worden en welke niet en tevens ook waarom wel of niet. De afwegingen die hierbij worden gemaakt zijn later van belang voor de terugkoppeling en beantwoording aan het publiek. Zo wordt voor de participanten ook duidelijk hoe de zienswijzen doorwerken in de besluitvorming.

Werkzaamheden DP	Werkzaamheden PO
A4tje hoofdpunten zienswijzen schrijven	Opstellen nota van antwoord
Nadere uitwerking van verwerken binnengekomen zienswijze	
Meelezen nota van antwoord	

Buiten Verzoek

Voor akkoord:

Directeur Participatie

10.2.e

Voor akkoord PO

Namens project Strong

10.2.e

(84)

Van: [info@platformparticipatie](mailto:info@platformparticipatie.nl)
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: 10.2.e Re: Zienswijzenprocedure Ontwerp Structuurvisie Ondergrond (2)
Datum: vrijdag 10 maart 2017 13:10:03

Geachte heer 10.2.e, het spijt mij dat deze mail niet door mij is opgepakt.

Ik stuur u deze link door: <http://www.platformparticipatie.nl/projecten/alle-projecten/projectenlijst/strong/ontwerp-structuurvisie/>

Zover ik weet is men nog steeds bezig met het analyseren van de zienswijzen voor de nota van antwoord.

Dat is ook op de website te lezen:

Vaststellen

De ministers betrekken de binnengekomen zienswijzen bij de definitieve structuurvisie ondergrond. De definitieve structuurvisie zal naar verwachting in de loop van 2017 gereed zijn.

Hierbij wordt een nota van antwoord gevoegd, waarin is uiteengezet op welke wijze rekening is gehouden met alle ingediende zienswijzen

Mocht u meer informatie wensen, dan zal ik uw mail doorsturen naar de projectorganisatie en vragen of zij contact met u willen opnemen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directie Participatie

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@googlemail.com]
Verzonden: donderdag 9 maart 2017 22:51
Aan: info@platformparticipatie
Onderwerp: 10.2.e Re: Zienswijzenprocedure Ontwerp Structuurvisie Ondergrond

Geachte heer 10.2.e

Ik wil u er op wijzen dat ik tot nu geen enkel bericht van u ontvangen heb. Zie ook mijn mail van 11 februari.

Dit kan, zo neem ik aan, niet in lijn zijn met hoe uw eigen werkwijze m.b.t. participatie is.

Ik hoor graag zo spoedig mogelijk van u, anders zal ik andere stappen moeten nemen.

Groeten ,

10.2.e

Op 11 februari 2017 om 08:07 schreef 10.2.e <10.2.e@googlemail.com>:
Aan: Directeur Participatie

Geacht heer 10.2.e

Op 3 december heb ik mijn zienswijze naar voren gebracht.

U geeft in uw onderstaande mail aan dat als ik nog vragen heb, ik dan contact op moet nemen met de directie Participatie.

Bij deze richt ik mij tot U. Graag zou ik weten wat u met mijn zienswijze gedaan hebt, en wat het verdere vervolg is.

Ik heb tot op heden namelijk geen bericht van u gehad sinds 3 december 2016. De door u aangegeven link (www.platformparticipatie.nl/strong) in uw mail werkt niet. De link geeft bij aanklikken een foutmelding "404-Pagina niet gevonden".

Ik hoor graag z.s.m. van u.

Vriendelijke groet,

10.2.e

----- Doorgestuurd bericht -----

Van: Directie Participatie <NoReply@minienm.nl>

Datum: 3 december 2016 om 10:58

Onderwerp: Zienswijzenprocedure Ontwerp Structuurvisie Ondergrond

Aan: 10.2.e@gmail.com

Dank voor uw reactie op de Ontwerp Structuurvisie Ondergrond.

Hierbij bevestigen wij de ontvangst. Wij nemen uw zienswijze in behandeling. Mocht u uw zienswijze willen wijzigen of aanvullen dan kan dit tot en met 2 januari 2017. Klik dan [hier](#).

Met het oog op het milieu verzoeken wij u uw zienswijze niet alsnog per post toe te sturen.

Op onze website www.platformparticipatie.nl/strong u de voortgang van dit project volgen.

Heeft u naar aanleiding van dit bericht nog vragen? Neem dan contact op met de directie Participatie, 070 456 8999 of info@platformparticipatie.nl.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Directeur Participatie

Van: 10.2.e - DP
Aan: 10.2.e @gmail.com
Onderwerp: nota van antwoord (5)
Datum: woensdag 5 april 2017 10:09:43

Geachte heer 10.2.e

U heeft ons onlang een mail gestuurd met betrekking tot de nota van antwoord Structuurvisie Ondergrond.

Geachte mevrouw 10.2.e

Dank voor uw antwoord.

Graag zou ik de overig ingediende zienswijzen van u ontvangen. Kunt u mij deze toezenden?

Ook zou ik graag willen weten, hoe ik rekening kan houden met het tijdstip van verschijnen van de nota van antwoord. Uw mail en tijdsaanduiding is helaas daarover zeer vaag: "in de loop van 2017". Dat zou betekenen dat ik vanaf nu elke dag moet kijken of er iets op platformparticipatie.nl of rijksverheid.nl gepubliceerd is? Dat lijkt me toch niet.

Krijg ik een mailtje wanneer de nota uitkomt? of hoe ziet u dat?

Vriendelijke groeten,

10.2.e

Wanneer wij u de zienswijzen toesturen moeten deze eerst geanonimiseerd worden. Dat duurt enkele weken. Ik heb bij de projectorganisatie de vraag uitgezet wanneer de nota van antwoord verwacht wordt. Hierin komen alle zienswijzen aan bod. Wanneer de nota van antwoord verschijnt wordt u hiervan, net als alle andere indieners van een zienswijzen, schriftelijk door ons op de hoogte gebracht. U hoeft dus niet de website elke dag in de gaten te houden.

Zodra ik hoor wanneer de nota van antwoord verwacht wordt laat ik het u weten.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Directie Participatie
Plesmanweg 1-6 | 2597 JG | Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

T 070 10.2.e | www.platformparticipatie.nl

